

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»
Факультет дошкільної педагогіки та психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова приймальної комісії
О.Я. Чебикін
«11» *Квітня* 2019 р.

ПРОГРАМА

співбесіди з фахового випробування з дошкільної педагогіки, дитячої психології та фахових методик при вступі на навчання на здобуття освітнього рівня «**Бакалавр**» (друга освіта)

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальність: 012 «Дошкільна освіта»

ОДЕСА- 2019

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

- Предмет і завдання дошкільної педагогіки.

Дошкільна педагогіка як наука. Предмет і основні категорії дошкільної педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язки педагогіки з іншими науками. Завдання дошкільної педагогіки. Особливості досвіду вихователів, вчителів загальноосвітньої школи та його узагальнення. Впровадження педагогічного досвіду, наслідків наукових досліджень і досягнень народної педагогіки у практику виховання і навчання дошкільників і школярів.

- Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку

Сутність мети виховання. Складові частини виховання. Завдання основних напрямів всебічного розвитку особистості. Українська народна педагогіка про всебічний розвиток особистості. Педагоги України про особливості розвитку дошкільників та учнів загальноосвітньої школи.

- Система освіти і виховання в Україні

Поняття про систему освіти і виховання в Україні. Система освіти України та її структура. Загальна середня освіта як основна ланка всебічного розвитку особистості учнів.. Недільні класи, спеціалізовані школи, інтернати, ліцеї та інші навчально-виховні заклади для розвитку здібностей, таланті дітей. Приватні навчально-виховні заклади.

- Розвиток, формування і виховання особистості

Процес розвитку і формування особистості. Спадковість і розвиток. Вплив середовища на розвиток і формування особистості. Розвиток і виховання. Діяльність як чинник розвитку особистості. Дитина як суб'єкт виховання. Проблема самовиховання і перевиховання.

- Вікова періодизація в педагогіці

Проблема вікової періодизації у педагогіці. Сучасна періодизація дітей дошкільного віку та учнів загальноосвітньої школи. Педагогічні критерії виділення вікових періодів дитинства. Народна педагогіка про виховання дітей в період раннього дитинства.

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

- Предмет і завдання дидактики

Виникнення і розвиток дидактики. Основні категорії дидактики: процес навчання, принципи навчання, зміст освіти, методи навчання, організаційні форми навчання. Внесок Я.А.Коменського у розвиток дидактики. Українська народна дидактика, її мета, завдання і зміст. Деякі особливості теорії навчання провідних зарубіжних країн.

- Поняття і сутність процесу навчання

Навчання як вид пізнавальної діяльності учнів, його основні ознаки: організація навчального пізнання, врахування темпів індивідуального психічного розвитку учнів, оволодіння пізнаними закономірностями оточуючого світу. Основні функції навчання (освітня, виховна, розвиваюча) та їх взаємозв'язок. Навчальний процес, його ознаки. Основні етапи оволодіння знаннями: сприймання, усвідомлення, осмислення, запам'ятовування, застосування знань і умінь у практичній діяльності.

- Принципи навчання

Визначення принципів навчання як вихідних положень, що визначають характер пізнавальної діяльності учнів і технології діяльності учителя. Традиційні принципи навчання. Принципи навчання, що виникли під впливом народної дидактики: гуманістичний характер навчання, послідовність і систематичність навчання, навчання на загальнолюдських цінностях, на кращих традиціях і обрядах народу України, навчання моралі і вірування пращурів, на етнографічних особливостях попередніх поколінь, навчання в навіюванні, спонуканні, заохоченні та інше.

- Зміст освіти

Сутність змісту освіти, зміст освіти в дошкільному навчальному закладі і загальноосвітній школі. Перегляд змісту освіти в умовах розвитку української держави, повернення до загальнолюдських цінностей. Відповідність змісту навчання пізнавальним, віковим можливостям учнів. Наступність дошкільного виховання і початкової освіти. Особливості навчальних планів, програм і підручників. Взаємозв'язок загальної, політехнічної і професійної освіти. Зміст освіти зарубіжної школи.

- *Методи навчання*

Поняття про методи навчання. Функції методів навчання. Прийом як складова частина методу і як самостійна дидактична категорія. Різні підходи до класифікації методів: за джерелом знань, за особливостями діяльності учителя і учня, за характером пізнавальної діяльності учня. Логічні методи: індукція, дедукція, аналогія. Методи навчання за джерелом знань (пояснення, розповідь, бесіда, спостереження, демонстрація, люстрація, робота над книгою, самостійно робота учнів). Вправи, практично-лабораторні роботи, вимоги до їх використання. Народно-педагогічні методи дидактики: народна дидактична гра, переконання засобами народного мовлення, усні оповідальні жанри фольклору.

- *Форми організації освітнього процесу*

Поняття про форми організації навчального процесу. Я.А. Коменський про класно-урочну систему навчання. Виникнення і розвиток класно-урочної системи навчання на Україні. Сучасні форми організації навчального процесу (урок як основні форма, екскурсії, домашнє завдання, самостійна робота, додаткові заняття, факультативи, лекції та інші). Вимоги до сучасного уроку (організаційні, виховні, дидактичні, психолого-педагогічні, фізіолого-гігієнічні, управлінські). Традиційна типологія уроків. Структура уроку в залежності від його мети. Підготовка учителя до уроку та її основні етапи. Нетрадиційні заняття, що побудовані з урахуванням досягнень української народної педагогіки (з використанням гри, елементів народознавства та інше). Домашнє завдання, самостійна робота, особливості її організації і дозування. Види домашніх завдань. Специфічні особливості організації самостійної роботи в школах і групах продовженого дня, школах-інтернатах.

ТЕОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

- *Суть процесу виховання*

Педагогічна наука про виховання як процес формування особистості. Особливості виховного процесу, його основні риси. Закономірності процесу виховання. Принципи виховання і спрямованість його на засвоєння молоддю загальнолюдських цінностей, зв'язок виховання з життям, єдність свідомості і поведінки, виховання у праці і в колективі.

- *Загальні методи виховання*

Поняття про методи виховання. Традиційні методи виховання та їх класифікація. Нетрадиційні методи виховання, що побудовані на принципах народної педагогіки. Основні народно-педагогічні методи формування суспільної поведінки дитини. Основні народно-педагогічні методи виховання

словом рідної мови. Основні народно-педагогічні методи стимулювання, спонукання, заохочення дітей. Методи самовиховання (самоаналіз, самодисципліна, самоконтроль, самоспостереження, само переконання, самоспалення, самозобов'язання).

- Зміст національного виховання

Складові частини виховання. Поняття про мораль. Завдання та зміст морального виховання з огляду загальнолюдських цінностей. Виховання в учнів поваги до духовних та історичних цінностей, гуманізму милосердя, доброзичливості, працелюбства, високої культури поведінки. Шляхи морального виховання в навчальній позакласній і позашкільній роботі. Форми і методи морального виховання. Завдання і зміст трудового виховання. Види трудової діяльності, методи її здійснення. Використання у дошкільному закладі трудових традицій українського народу у виховання дітей. Шляхи виховання почуття господаря рідної землі, працьовитості, ініціативності, тощо. Естетичне виховання, його завдання. Шляхи і засоби естетичного виховання в дошкільному закладі та початковій школі. Фізичне виховання в дошкільному закладі і школі. Оздоровчі і виховні завдання фізичного виховання. Зміст і засоби, організаційні форми фізичного виховання учнів початкових класів та дітей дошкільного віку.

- Особистість і колектив

Проблеми особистості і колективу. Загальне поняття про дитячий колектив, його ознаки та структура. Динаміка та стадії розвитку колективу. Система перспективних ліній, традицій колективу, педагогічне керівництво процесом формування колективу. Принципи паралельної дії і єдності педагогічних вимог. Проблеми дитячого колективу його навчання і виховання. Вплив колективу на особистість.

- Особливості виховання дітей у сім'ї

Виховання у сім'ї як першооснові розвитку дитини як особистості. Вплив атмосфери сімейного життя, її ставлення до праці, трудового укладу, загальної культури, рівня педагогічної культури батьків, системи взаємин та виховання дитини. Сучасні проблеми сімейного виховання. Правопорушення неповнолітніх та причини їх виникнення. Форми і методи дієвого попередження правопорушень. Ліквідація першопричин правопорушень неповнолітніх. Сталі народно-педагогічні погляди на сім'ю і на виховання дітей і сім'ї. Основні народно-педагогічні традиції сімейного виховання дитини. Форми зв'язку школи і сім'ї. Відповідальність батьків за розвиток дитини. Спільна діяльність дошкільного навчального закладу, сім'ї, громадськості і трудових колективів по організації дозвілля дітей, наданню їм допомоги у навчанні у створенні умов для правильного сімейного виховання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Педагогіка: Навчений посібник / В.М. Галузяк, М.І, Сметанський, В.І, Шахов.- 2-ге вид., випр. І доп.- Вінниця: „Книга-Вега”, 2003.- 416с.;
2. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. – К.: Рад. шк. 1985;
3. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в 5-ти томах. – К.: Рад. шк. 1976;
4. Фіцула М.М. Педагогіка. Навчальний посібник. – К.: Вид. Центр „Академія”, 2000;
5. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. – К.: Вид. Центр „Академія”, 2001;
6. Історія педагогіки / За заг. ред М.С. Грищенка. – К.: Виц. Шк., 1973;
7. Історія дошкільної педагогіки. Хрестоматія. / Упор. З.Н. Борисова, В.З. Смаль. – К.: Виц. Шк., 1990;
8. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. Посібник. – К.: Либіть, 2002. – 560с.
9. Закон України „Про освіту”;

Додаткова:

1. Аналогия педагогической мысли Украинской ССР / Сост. Н.П. Калениченко, Н.Д. Ярмаченко и др. – М.: Педагогика 1988
2. Аналогия педагогической мысли России второй половины XIX – начало XX в. / Сост. П.А. Лебедев – М.: Педагогика, 1990
3. Ващенко Г. Загальні методи навчання. Підручник для педагога – К.: 1997
4. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис – у 2 т. – К.: Оберіг, 1991
5. Веркалець М.М. Педагогічні ідеї Б.Д. Грінченка. – К.: Знання 1990
6. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.:Либідь – 1997
7. Дидактика современной школы. Пособие для учителей. Под. В.А. Онищука – К.: Рад. Шк. 1997
8. Дошкольная педагогика в 2-х частях / Под ред. В.И. Логининой и П.Г. Саморуковой. – М.: Просвещение, 1998
9. Засобина Г.А. и др.. Практикум по педагогике: Учебное пособие для учащихся пед. уч. – М.: Просвещение, 1986
- 10.История педагогики. / Н.А. Костантинов, Е.Н. Медынский, М.Ф. Шабаева. – М.: Просвещение, 1982
- 11.Коменський Я.А. Великая дидактика. Избр. Пед. Соч. – М. 1982
- 12.Корчак Я. Як любити дітей. – К.: Вид-тво т-ва Знання України, 1992
- 13.Кравець В.П. Історія освіти і школи України. Навч. посібник для студентів пед. навч. закладів та університетів. – Тернопіль, 1994
- 14.Макаренко А.С. Педагогічні твори в чотирьох томах. – К. 1984
- 15.Мойсенюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник – К.: „КДНК”, 2001р.
- 16.Педагогика / Под. ред. Л.Р. Болотной, С.П. Баранова, Л.Т. Семушиной. – М.: Просвещение, 1987

17. Педагогічні ідеї К.Д. Ушинського / За ред. В.І. Войтка – К.: Вища шк., 1974
18. Поніманська Т.І. Основи дошкільної педагогіки. – К.: Абрис, 1998
19. Фурман А.В. Проблемні ситуації в навчанні. – К.: 1991